UG PS S6-03 (DSC)

চাৰি বছৰীয়া স্নাতক পাঠ্যক্ৰম

(চি.বি.চি.এচ., এন.ই.পি. ২০২০ অনুসৰি)

ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক

অসমৰ ৰাজনীতি

ৰাজনীতি বিজ্ঞান (প্ৰধান)

সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা সমাজ বিজ্ঞান অধ্যয়ন সত্ৰ
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

অধ্যাপক ধ্রুব প্রতিম শর্মা, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

অধ্যাপক জ্যোতিৰাজ পাঠক, কুমাৰ ভাস্কৰ বর্মা সংস্কৃত আৰু পু�ৰাতন অধ্যয়ন বিশ্ববিদ্যালয়

ড° শান্তণু চক্রৱর্তী (অৱসৰপ্রাপ্ত) **,** কটন বিশ্ববিদ্যালয়

সমন্বয়ৰক্ষী ঃ অধ্যাপক বিপুল দাস আৰু ড° অভিজিৎ ভূঞা , কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	*অৱিহণা যোগাইছে*	*ভাষান্তৰকাৰী*
১ আৰু ৮	**গৌতম দাস,** ন-কছাৰী মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট	**পল্লৱ বৰুৱা,** সর্বোদয় মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট ১,২,৩,৪,৫,৬,৭, ৮, ৯,১১
২,৩,৪,৫,৬ আৰু ৭	**পল্লৱ বৰুৱা,** সর্বোদয় মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট	
৯, ১১	ডেইজী ৰাণী তালুকদাৰ আইকন একাডেমী, গুৱাহাটী	**ভৃগু কলিতা,** ৰত্নপীঠ মহাবিদ্যালয় (অধ্যায় ১১)
১০, ১৩	**ড° অভিজিৎ ভূঞা** কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	**জোনালী ৰাভা** (অধ্যায় ১০,১৩)
১২	**ড°নন্দিতা দাস** PDUAM,দলগাওঁ	**গীতাঞ্জলী মেধি,** কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ১৪)
১৪	**ড°দিব্যজ্যোতি দত্ত,** ডিব্রুগড় বিশ্ববিদ্যালয়	

সম্পাদনা ঃ

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ ড° ৰুনজুন বর্মন, সন্দিকৈ ছোৱালী মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী

ভাষা সম্পাদনা ঃ ড° নিভা ৰাণী ফুকন, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ অধ্যাপক বিপুল দাস, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

মার্চ, ২০২৬

© কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা সর্বস্বত্ব সংৰক্ষিত, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লিখিত অনুমতি অবিহনে গ্রন্থস্বত্ব জাননীৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত এই মুদ্রণ বা ইয়াৰ যিকোনো অংশ প্রতিলিপিকৰণ, স্কেনিং, বাণীবদ্ধকৰণ তথা তথ্য সংৰক্ষণ নাইবা পুনৰুদ্ধাৰ পদ্ধতিৰ লগতে বর্তমানে জ্ঞাত বা ভৱিষ্যতে উদ্ভাৱন-সম্ভৱ যিকোনো বৈদ্যুতিক, ডিজিটেল বা যান্ত্রিক উপায়েৰে প্রকাশ, প্রেৰণ, হস্তান্তৰ বা সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰিব।

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
দূৰ শিক্ষা ব্যুৰো, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাঁও, ৰাণী গেট, গুৱাহাটী-৭৮১ ০১৭; Web : www.kkhsou.in

নগৰ কার্য্যালয় ঃ ৰেছম নগৰ, খানাপাৰা (বড়োলেণ্ড গেষ্ট হাউছৰ সমীপত), গুৱাহাটী-৭৮১ ০২২

স্নাতক মহলা, কলা
ৰাজনীতি বিজ্ঞান
বিষয়সূচী

মুঠ নম্বৰ- ১০০

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ১ ঃ অসমত ঔপনিৱেশিক যুগৰ আৰম্ভণি 9–22

বৃটিছৰ অসম অধিগ্রহণঃ পৃষ্ঠভূমি, আহোম শাসনৰ পতন, বার্মীজ আক্রমণ, বৃটিছৰ হস্তক্ষেপ, ইয়াণ্ডাবু সন্ধি, বৃটিছৰ অসম অধিগ্রহণ; বৃটিছ শাসনৰ সুদৃঢ়কৰণ; অস্থায়ী প্রশাসন, বংগ প্রেচিডেন্সী, মুখ্য আয়ুক্তৰ প্রদেশ; ভাৰতত বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে চলা প্রাৰম্ভিক বিদ্রোহঃ গোমধৰ কোঁৱৰৰ বিদ্রোহ

(১৮২৮), দ্বিতীয় বিদ্রোহ (১৮২৯), তৃতীয় বিদ্রোহ (১৮৩০), খাচীসকলৰ বিদ্রোহ (১৮২৯), বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে চলা বিদ্রোহবোৰৰ পৰিণাম আৰু তাৎপর্য।

অধ্যায় ২ ঃ ১৮৫৭ চনৰ বিদ্রোহ আৰু অসম 23–31

অসমত ১৮৫৭ চনৰ বিদ্রোহ, মণিৰাম দেৱানৰ ভূমিকা

অধ্যায় ৩ ঃ ৰাইজমেলৰ ভূমিকা; ফুলগুৰি ধেৰা, জয়ন্তীয়াসকলৰ বিদ্রোহ 32–40

ৰাইজমেলৰ ভূমিকা; ফুলগুৰি ধেৰা, ১৮৬১; জয়ন্তীয়াসকলৰ বিদ্রোহ, ১৮৬০-১৮৬৩ চন

অধ্যায় ৪ ঃ কৃষক বিদ্রোহ 41–49

১৮৯৩-১৮৯৪ চনত হোৰা অসম বিদ্রোহ, ৰঙিয়া, লাচিমা আৰু পথৰুঘাট ঃ এক নৱজাগৰণ

অধ্যায় ৫ ঃ অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ বিকাশ 50–58

অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ বিকাশত অৰিহণা যোগোৱা কাৰকসমূহ, বংগ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ

অধ্যায় ৬ ঃ ঔপনিৱেশিক যুগত ছপাশাল আৰু ৰাজহুৱা সংগঠন 59–67

ঔপনিৱেশিক যুগত অসমত ছপাশালৰ বিকাশ, ঔপনিৱেশিক যুগত অসমত ৰাজনৈতিক সংগঠন আৰু ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান- প্রতিষ্ঠানৰ বিকাশ ঃ যোৰহাট সার্বজনিক সভা, অসম সংঘ, সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সন্মিলন

অধ্যায় ৭ ঃ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অসমঃ অসহযোগ আন্দোলন, আইন অমান্য আন্দোলন আৰু ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন 68–78

অসমত অসহযোগ আন্দোলন, অসমত আইন অমান্য আন্দোলন, অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন

অধ্যায় ৮ ঃ কেবিনেট মিছন পৰিকল্পনা আৰু অসম 79–87

কেবিনেট মিছন পৰিকল্পনা আৰু অসম; স্বাধীনতা আৰু দেশ বিভাজন

অধ্যায় ৯ ঃ **অসমৰ পুনর্গঠন** 98–111
পটভূমি; নাগালেণ্ডৰ গঠন ; উত্তৰ পূব অঞ্চলৰ পুনর্গঠন আইন, ১৯৭১/North Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971

অধ্যায় ১০ ঃ **ভাষা আন্দোলন আৰু অসম আন্দোলন**
ভাষা আন্দোলন ; অসম আন্দোলন 112–123

অধ্যায় ১১ ঃ **অসমত বিদ্রোহৰস্থা** 124–134
সশস্ত্র বিদ্রোহৰ অর্থ ঃ অসমত সশস্ত্র বিদ্রোহ বৃদ্ধিৰ আঁৰৰ কাৰকসমূহ ঃ সশস্ত্র বিদ্রোহৰ অর্থ, অসমৰ বিদ্রোহাৰস্থাৰ বিকাশৰ কাৰকসমূহ ; অসমৰ বিদ্রোহী সংগঠন ঃ আলফা (ULFA) আৰু এন ডি এফ বি (NDFB) ঃ ইউনাইটেড লিবাৰেচন প্রণ্ট অব্ আসাম (ULFA) ; নেচনেল ডেম'ক্রেটিক ফ্রণ্ট অব্ বড়োলেণ্ড (NDFB) ; বিদ্রোহী সমস্যা সমাধানৰ কিছুমান প্রত্যাক্রিত সমাধান

অধ্যায় ১২ ঃ **ষষ্ঠ অনুসূচী আৰু পাহাৰীয়া অঞ্চলত স্বায়ত্ব শাসনৰ বাবে আন্দোলন** 124–134
ষষ্ঠ অনুসূচীৰ অধীনত সাংবিধানিক বৈশিষ্ট্যসমূহ ; কার্বি আংলং আৰু উত্তৰ কাছাৰ পাহাৰত স্বায়ত্ব শাসনৰ দাবীৰ আন্দোলন

অধ্যায় ১৩ ঃ **বড়োভূমিৰ আন্দোলন** 135–145
বড়োভূমিৰ আন্দোলন ঃ বড়োভূমি আন্দোলনৰ পটভূমি, বড়োভূমি গঠনৰ দাবী, নিষ্পত্তিৰ স্মাৰকপত্র আৰু বড়োভূমি ক্ষেত্রীয় পৰিষদৰ গঠন

অধ্যায় ১৪ঃ **অসমত আঞ্চলিকতাবাদৰ বিকাশ ঃ আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ উত্থান— অসম গণ পৰিষদ (AGP) আৰু বড়োলেণ্ড পীপলচ্ প্ৰগ্ৰেছিভ ফ্ৰণ্ট (BPPF)** 146–158

আঞ্চলিকতাবাদৰ পটভূমি ঃ ভাৰতত আঞ্চলিকতাবাদৰ বিকাশ, অসমত আঞ্চলিকতাবাদ ; অসমত আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ উত্থানঃ অসম গণ পৰিষদ (AGP), বড়োলেণ্ড পীপলচ্ প্ৰগ্ৰেছিভ ফ্ৰণ্ট (বিপিপিএফ-BPPF)

পাঠ্যবিষয়ৰ পৰিচয়

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলাৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিষয়ৰ এই পাঠ্যবিষয়টোৰ শিৰোনাম হ'ল " অসমৰ ৰাজনীতি"। ঔপনিৱেশিক যুগৰ পৰা বৰ্তমান সময়লৈকে অসমৰ সমাজ-ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাটোৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন দিশ বুজাত শিক্ষার্থীসকলক সহায় কৰিব পৰাকৈ এই পাঠ্যবিষয় প্রস্তুত কৰা হৈছে। আমি বিচাৰোঁ, ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ স্নাতক মহলাৰ শৈক্ষিক কার্যসূচী অধ্যয়ন কৰি থকা শিক্ষার্থীয়ে নিজ ৰাজ্যখনৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাটোৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন বিষয়ত পুংখানুপুংখ জ্ঞানৰ অধিকাৰী হওক। উল্লিখিত কথাবোৰ মনত ৰাখি ঔপনিৱেশিক শাসনকালত অসমৰ ৰাজনৈতিক সংৰচনা আৰু প্রক্রিয়াবোৰৰ আলোচনাৰে পাঠ্যবিষয়টোৰ পাতনি মেলা হৈছে। প্রথম অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ বিষয় হ'ল বৃটিছৰ অসম অধিগ্রহণ আৰু অসমত বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে চলা প্রাৰম্ভিক বিদ্রোহসমূহ। অধ্যায়টিত আহোম শাসনৰ পতন, অসমত বৃটিছৰ শাসন সুদৃঢ় হৈ পৰাৰ প্রক্রিয়া আৰু বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে চলা প্রাৰম্ভিক বিদ্রোহবোৰৰ পৰিণাম আৰু তাৎপর্য আলোচনা কৰা হৈছে। পাঠ্যবিষয়ৰ দ্বিতীয় অধ্যায়ত অসমত ১৮৫৭ চনৰ ঐতিহাসিক বিদ্রোহৰ প্রভাৱ সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে। আলোচনাকালত এই বিদ্রোহত মণিৰাম দেৱানৰ ভূমিকাত আলোকপাত কৰা হৈছে। অসমত ঘটা বিভিন্ন ৰাজনৈতিক উন্মেষৰ ব্যাখ্যা হ'ল তৃতীয় অধ্যায়ৰ মূল বিষয়। অধ্যায়টি পঢ়ি শিক্ষার্থীয়ে ৰাইজমেল, ফুলগুৰি ধেৰা আৰু জয়ন্তীয়াসকলৰ বিদ্রোহ সম্পর্কে জানিব পাৰিব। চতুর্থ আৰু পঞ্চম অধ্যায়ত অসমত কৃষক বিদ্রোহ আৰু অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ বিকাশ সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে. ৰঙিয়া, লাচিমা আৰু পথৰু ঘাটৰ কৃষক বিদ্রোহ হ'ল চতুর্থ অধ্যায়ত আলোচনা কৰা বিষয়। পঞ্চম অধ্যায়টিত বংগ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ তথা অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ বিকাশত অৰিহণা আগবঢ়োৱা কাৰকসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ষষ্ঠ অধ্যায়ত আলোচিত মুখ্য বিষয়সমূহ হ'ল ঔপনিৱেশিক যুগত অসমত ছপাশালৰ বিকাশ আৰু বিভিন্ন ৰাজনৈতিক তথা ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান-প্রতিষ্ঠানৰ জন্ম। অধ্যায়টিত যোৰহাট সার্বজনিক সভা, অসম সংঘ আৰু সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সম্মিলনৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে। স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অসম হ'ল সপ্তম অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ কেন্দ্রীয় বিষয়। ইয়াত অসহযোগ আন্দোলন, আইন অমান্য আন্দোলন আৰু ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমে লোৱা ভূমিকা বহলাই ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। অষ্টম অধ্যায়ত কেবিনেট মিছন পৰিকল্পনা আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায়টিত গ্রুপিং ব্যৱস্থা, অসমত এই বিষয়ত সৃষ্টি হোৱা প্রতিক্রিয়া, অসমৰ প্রতি এম. কে. গান্ধী আৰু অন্য ৰাষ্ট্রীয় নেতাৰ মনোভাৱ আদিৰ আলোচনাক স্থান দিয়া হৈছে।

নৱম অধ্যয়ত অসমৰ ৰাজ্যবোৰৰ পুনর্গঠন প্রক্রিয়াটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াত নাগালেণ্ডৰ গঠন তথা ১৯৭১ চনৰ উত্তৰ-পূৱ অঞ্চল (পুনর্গঠন) আইন আৰু অঞ্চলটোত ইয়াৰ প্রভাৱ বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। অসমৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাৰ আন দুটা গুৰুত্বপূর্ণ দিশ হ'ল ভাষা আন্দোলন আৰু অসম আন্দোলন। এই আন্দোলন দুটাৰ বিষয়ে দশম অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে। আলোচনাত আন্দোলন দুটাৰ উৎপত্তি, প্রকৃতি আৰু গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। একাদশ অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ কেন্দ্রীয় বিষয় হ'ল অসমৰ উগ্রপন্থী সমস্যা। ইয়াত ৰাজ্যখনত উগ্রপন্থী সমস্যা বৃদ্ধিৰ আঁৰৰ কাৰকসমূহ আৰু সংযুক্ত মুক্তি বাহিনী, অসম (ULFA) তথা এন ডি এফ বি (NDFB)ৰ দৰে উগ্রপন্থী সংগঠনসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। অসমৰ ৰাজনীতিৰ আন দুটা গুৰুত্বপূর্ণ বিষয় হ'ল ষষ্ঠ অনুসূচী আৰু পাহাৰীয়া এলেকাবোৰত স্বায়ত্ব শাসনৰ দাবীত চলা আন্দোলনসমূহ। দ্বাদশ অধ্যায়ত স্বায়ত্ব শাসন বিচাৰি চলা বিভিন্ন আন্দোলনৰ বিভিন্ন দিশ ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। ত্রয়োদশ অধ্যায়ত বড়োলেণ্ড আন্দোলন আৰু বড়োলেণ্ড টেৰিট'ৰিয়েল পৰিষদ (BTC) গঠন প্রক্রিয়াত আলোকপাত কৰা হৈছে। ভাৰতৰ ৰাষ্ট্রীয় আৰু ৰাজ্যিক ৰাজনীতিত আঞ্চলিকতাবাদে গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। সেয়েহে চতুর্দশ অধ্যায়ত অসমত আঞ্চলিকতাবাদৰ বিকাশ আৰু আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলবোৰৰ উত্থান সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে।

এই পাঠ্যবিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ সোঁ তথা বাওঁফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব। এইবোৰত মূল পাঠত থকা নতুন শব্দ আৰু পৰিভাষাসমূহৰ অর্থ সন্নিবিষ্ট হৈছে। সেইদৰে— 'জানি থোৱা ভাল' বাকচবোৰত মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ সম্ভেদ আছে। প্রতিটো অধ্যায়ত থকা 'চিন্তা-চর্চা কৰক' সমূহে অধ্যয়ন অধিক সক্রিয় আৰু ফলপ্রসূ হোৱাত সহায় কৰিব। আকৌ, 'অগ্রগতি নিৰীক্ষণ'যোগে আগবঢ়োৱা প্রশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্রগতি সম্পর্কে স্ব-পৰীক্ষণৰ সুবিধা দিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্রশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া 'অগ্রগতিৰ খতিয়ান'ৰ সৈতে ৰিজাহচোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে 'অধিক জানিবলৈ' শিতানত উল্লেখ থকা গ্রন্থসমূহ সাৰথিস্বৰূপ। অধ্যায়বোৰৰ শেষত 'আৰ্হি প্রশ্ন' হিচাপে কেইটিমান প্রশ্নৰ আৰ্হিও তুলি দিয়া হৈছে। শেষৰ অধ্যায়টিৰ পাছত কেইখনমান 'প্রসঙ্গ পুথি'ৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে। সেইকেইখন পুথিৰ সহায়েৰেই মূলতঃ এই পাঠ্যবিষয়ত উল্লেখ থকা অধ্যায়সমূহ প্রস্তুত কৰা হৈছে। আপুনি বিশদভাৱে কোনো বিষয় জানিবলৈ হ'লে সেইকেইখন অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।